

ÚTMUTATÓ

A VÁLTOZTATÁSOK, VÁLLALKOZÓI KÖVETELÉSEK KEZELÉSÉHEZ ÉS AZ ÉPÍTÉSI SZERZŐDÉS MÓDOSÍTÁSÁHOZ

A projekt kivitelezése során felmerült pótmunkákkal kapcsolatos szerződésmódosítások elszámolhatóságának és közbeszerzési szempontból történő megalapozottságának a vizsgálata a Változtatási eljárásokban, valamint a Vállalkozói követelések elbírálása során elengedhetetlen a szabálytalanságok, és ebből adódóan a projektre biztosított EU támogatás visszafizetésének elkerülése érdekében. Előfordulhat olyan eset is, amikor a pótmunka nem szerződésmódosítás eredményeként, hanem közbeszerzési eljárás lefolytatásával és egy új szerződés megkötésével kerül kifizetésre. A jelen Útmutató a szerződésmódosítással kapcsolatos pótmunkák elintézésnek eljárásrendjét szabályozza.

1. Az Irányító Hatóság (IH), a Európai Unió Források Felhasználásáért Felelős Miniszter (EUFM), a Mérnök, a Megrendelő és a Vállalkozó szerepe az építési szerződés teljesítése során

Az IH összeveti a projekt alapdokumentumaiba (Támogatási Kérelem, Bizottsági Döntés, Támogatási Szerződés/Okirat, Pályázati Útmutató) foglalt, azaz a támogatásra jogosult, műszaki tartalmat a Változtatással, illetve a Vállalkozói követeléssel érintett műszaki tartalommal. Az elszámolhatósági vizsgálat során megállapításra kerül, hogy a pótmunka költségei finanszírozhatóak-e a projektre biztosított európai támogatási forrásokból. Amennyiben az IH azt állapítja meg, hogy a projekt alapdokumentumai alapján a költségek nem elszámolhatóak a projekt keretében, a felmerülő többlet költségek csak és kizárólag a Kedvezményezettet terhelik, abban az esetben is, ha a tartalékkeret egésze, vagy egy része még rendelkezésre áll az építési szerződés elfogadott végösszegében.

Ugyanez vonatkozik arra az esetre, amikor az IH és az EUFM megítélése szerint a Megrendelő oldalán felmerülő körülmények - annak ellenére, hogy maga a pótmunka műszaki-szakmai tartalma elszámolhatósági szempontból rendben van - közbeszerzési szempontból (jellemzően előre nem láthatóság a Megrendelő részéről) nem igazolják a Változtatás vagy a Vállalkozói követelés alapjául szolgáló pótmunka elvégzését. A 272/2014. (XI.5.) Kormányrendelet (Kr.) 108. §-a alapján az IH csak támogathatósági, elszámolhatósági és műszaki szempontú indokoltságra vonatkozó nyilatkozatot ad ki, amelyet az EUFM a Változtatási javaslattal vagy a Vállalkozói követeléssel kapcsolatos közbeszerzési-jogi szempontú véleménye meghozatalakor mérlegel. A pótmunka támogatásból történő finanszírozásához szükséges az IH támogató tartalmú nyilatkozata és az EUFM támogató tartalmú véleménye is.

A Mérnök alapvető feladata a Vállalkozási szerződésben foglalt műszaki tartalom végrehajtásának felügyelete műszaki és pénzügyi szempontból. További feladata az esetlegesen felmerülő vitás kérdések tisztázása, a Megrendelői döntés előkészítése: a Mérnök szakmailag vizsgálja meg a Változtatási javaslat, a Vállalkozói követelés alapjául szolgáló pótmunka műszaki megfelelőségét, indokoltságát, a hozzá kapcsolódó költségek nagyságát és a Vállalkozó oldalán felmerülő körülményeket. A vizsgálata eredményének függvényében adja meg véleményét (hozzájárulás vagy elutasítás) a Változtatási javaslathoz, Vállalkozói követeléshez, amely a Megrendelő döntését alapozza meg.

A Mérnök a fent leírtakon kívül a Megrendelő jóváhagyásával gyakorolja a FIDIC 13.1, 13.2, 13.3 és 20.1 cikkelyek szerinti jóváhagyási/utasítási/döntési jogköreit.

A Megrendelő a Mérnök véleménye alapján, kiegészítve a rá vonatkozó információkkal – különös tekintettel a Megrendelői oldalra vonatkozó előre nem láthatóságra – **konceptcionális egyeztetést kezdeményezhet** az IH-val, vagy a jelen Útmutató 3. pontjában leírt kockázatok ismeretében konceptcionális egyeztetés nélkül adja meg indoklását, illetve jóváhagyását a Változtatással, Vállalkozói követeléssel kapcsolatosan.

Az IH által alkalmazott minta közbeszerzési dokumentáció kivitelezési szerződésének értelmében a Mérnöknek nincs joga a Változtatásokat, valamint a Vállalkozói követeléseket a Megrendelő egyetértő álláspontja (megrendelői jóváhagyása) nélkül jóváhagyni, azokhoz csak hozzájárulhat. Megrendelőnek ugyanakkor az IH elszámolhatósággal kapcsolatos nyilatkozatát és az EUFM véleményét kell kérnie a Változtatási javaslattal vagy Vállalkozói követeléssel érintett pótmunkákhoz (szerződésmódosításokhoz) a változással érintett műszaki tartalom és/vagy a többletköltségek támogatásból történő finanszírozhatósága érdekében.

Abban az esetben, ha a Vállalkozói követelés a FIDIC 13.1 szerint kiadott Változtatási utasítás eredménye, akkor a követelést megelőző Változtatási utasítás kiadásához csak a Megrendelő jóváhagyása szükséges.

A Vállalkozó a Változtatási javaslatot, illetve Vállalkozói követelést részleteiben kidolgozza a FIDIC-ben meghatározott előírások alapján.

2. Változtatási eljárás, Vállalkozói követelés, Koncepcionális egyeztetés, Tartalékkeret

2.1 Változtatások

Változtatást kezdeményezhet a Mérnök a FIDIC 13.1 alcikkely alapján Változtatási utasítás kiadásával és a Vállalkozó a FIDIC 13.2 alcikkely alapján Változtatási javaslat benyújtásával. Továbbá a Mérnök Változtatási javaslatot kérhet be a Vállalkozótól a FIDIC 13.3 alcikkely alapján. Változtatásként kezelendő – a FIDIC 13. cikkelyének előírásaival összhangban – mindazon eset, amelyre egyértelműen alkalmazható a FIDIC 1.1.6.9 pontjában rögzített definíció.

A FIDIC 13.1 alcikkely alapján a Mérnök által kiadott Változtatási utasítást nem előzi meg Változtatási javaslat, azt a Mérnök a megvalósíthatóságra és az árra vonatkozó előzetes megállapodás nélkül adja ki. Ha a Vállalkozó az utasításnak eleget tesz és ezzel kapcsolatban a megvalósításra vonatkozó határidő hosszabbítási és/vagy többletköltség igénye keletkezik, a FIDIC 20.1 alcikkely alapján Vállalkozói követelést nyújthat be.

A FIDIC 13.2 és 13.3 alcikkelyek alapján a Vállalkozó által benyújtott Vállalkozói javaslatban a Vállalkozó részletes előterjesztést készít, amelyhez mellékeli a változtatással kapcsolatos, a változtatást alátámasztó valamennyi dokumentumot is. A Változtatási javaslatnak tartalmaznia kell a megvalósítási időtartam hosszabbítására vonatkozó és/vagy többletköltség igényét is.

2.2 Vállalkozói követelések

A FIDIC 20.1 alcikkely alapján a Vállalkozói követelés jogszerűségének előfeltétele, hogy Vállalkozó a követelésére okot adó körülményt, eseményt Mérnöknek 28 napon belül bejelentse, amint a körülményről, eseményről tudomást szerzett vagy tudomást szerezhetett volna. A bejelentésnek tartalmaznia kell a FIDIC 20.1-re és arra a FIDIC cikkelyre/alcikkelyre történő utalást, amely a követelés jogcíme. Továbbá azt a tényt, hogy várhatóan Vállalkozó többletköltség kifizetésére és/vagy határidő hosszabbításra (pontos összeg/határidő meghatározása nélkül) követelést fog benyújtani.

A Vállalkozó a követelést előidéző körülmény vagy esemény tudomására jutását követő 42 napon belül köteles megküldeni a teljesen részletezett, indokolt és alátámasztott követelést. Ezen időtartamtól eltérni csak a 20.1 alcikkely negyedik bekezdése szerint lehet úgy, hogy a Vállalkozó írásban más időtartamot ajánl és azt Mérnök írásban elfogadja. **A bejelentéseket sorszámozva kell benyújtani, akár csak a Vállalkozói követeléseket**, azonban ez utóbbiakat nem szükséges bejelentésenként elkészíteni, azaz több bejelentés összefoglalását is magába foglalhatja egy követelés.

Abban az esetben, ha egy Vállalkozói követelésre okot adó körülménynek **elhúzódo hatása** van (pl.: folyamatos esőzések miatt a munkaterület munkavégzésre alkalmatlan), a Vállalkozónak havonta kell Vállalkozói követelést (közbenső követelés) benyújtania. A körülmény hatásának megszűnését követő 28 napon belül pedig egy végső követelést. Csak a végső követelés benyújtása után van lehetőség a követelésekben meghatározott költségek kifizetésére, viszont csak ekkor kell a jelen Útmutatóban a Vállalkozói követelésre meghatározott eljárásrend szerint eljárni (IH, EUFM bevonása) kivéve, ha valamely közbenső követelés a szerződés megvalósítási időtartamának meghosszabbítására irányul.

A FIDIC alábbi alcikkelyei kifejezetten hivatkoznak arra, hogy a Vállalkozó a FIDIC 20.1 alcikkelyben szabályozott módon, többletköltség kifizetésére és/vagy megvalósítási időtartam hosszabbítására jogosult. A szerződéssel összefüggésben természetesen más okból is lehet FIDIC 20.1 alcikkely szerinti követelése a Vállalkozónak, amelyet a Mérnöknek kell elbírálnia. Ugyanakkor az alábbi alcikkelyek valamelyikére történő hivatkozása esetén csak az adott alcikkelyben meghatározottakra terjedhet ki követelése.

- 1.9 Tervek vagy utasítások késedelme (költség+idő)
- 1.9 Hibák a megrendelő követelményeiben (Sárga FIDIC) (költség + idő)
- 2.1 A helyszínre való bejutás joga (költség + idő)
- 4.7 Kitűzés (költség + idő)
- 4.12 Előre nem látható helyszíni körülmények (költség+idő)
- 4.24 Régészeti (költség+idő)
- 7.4 Üzempróbák (költség+idő)
- 8.4 Megvalósítás időtartamának meghosszabbítása (idő)
- 8.5 Hatóságok által okozott késedelmek (idő)
- 8.9 Felfüggesztés következményei (költség+idő)
- 10.3 Beavatkozás az átvételkor próbákba (költség + idő)
- 12.2 Elhalasztott Üzempróbák (Sárga FIDIC) (költség)
- 12.4 Befejezés utáni üzempróbák sikertelensége (Sárga FIDIC) (költség)
- 13.7 A jogrendszer változásai miatti kiigazítások (költség+idő)
- 16.1 Vállalkozó joga a munka felfüggesztésére (költség)
- 17.3-17.4 A Megrendelő kockázati körébe tartozó események és azok következményei (költség+idő)
- 19.4 Vis Maior következményei (költség+idő)

(Az 1.9, 2.1, 4.7, 7.4, 8.4, 8.5, 10.3, 12.2, 12.4, 16.1, 17.3.-17.4, pontok esetében a FIDIC, mint Általános Feltételek szerint, a költségei meghatározásakor haszonnal is számolhat a Vállalkozó,

ugyanakkor a Különös Feltételek 1.1.4.3 pontja értelmében a jelen szerződés teljesítése során haszon kifizetésére a Vállalkozó nem jogosult.)

2.3 Változtatások és Vállalkozói követelések közötti különbség

Nem keverendő össze a Változtatási utasítás (FIDIC 13.1), a Változtatási javaslat (FIDIC 13.2, 13.3) és a Vállalkozói követelés (FIDIC 20.1):

A Vállalkozói követelés lehet nem műszaki tartalomváltozással járó olyan munka elvégzésnek a következménye, amely valamely esemény, körülmény kiküszöböléséhez szükséges a kivitelezés zökkenőmentes folytatásának a céljából (pl.: szivattyúzás nagyobb hóolvadás, eső után; csatorna nyomvonalában használaton kívüli közmű átvágása; helyszíni alappont áthelyezés stb.).

A Vállalkozói követelés továbbá, a Mérnök által a FIDIC 13.1 alcikkely alapján kiadott, műszaki tartalomváltozásra irányuló Változtatási utasítás következménye is lehet. Ebben az esetben nincs szó Változtatási javaslatról csak Mérnök által kiadott Változtatási utasításról.

Változtatásra irányuló munka csak a FIDIC 13.1 alcikkely szerinti Változtatási utasítás kiadása vagy a Vállalkozó által a FIDIC a 13.2 vagy 13.3 alcikkelyek szerint benyújtott Változtatási javaslat Mérnök általi jóváhagyása vagy a Változtatási javaslatra kibocsátott Változtatási utasítás kiadása után hajtható végre. A Vállalkozói követelés benyújtását azonban megelőzheti az annak alapjául szolgáló esemény kiküszöbölése, munka elvégzése.

2.4 A koncepcionális egyeztetés

A Változtatás és a Vállalkozói követelés szándékát és tartalmát a Megrendelő, a Mérnök vagy a Mérnökön keresztül a Vállalkozó előzetesen, koncepcionálisan egyeztetheti az IH felelős projektmenedzserével (pl. kooperációs megbeszélésen, IH-nál történő megbeszélésen stb.) és csak ezt követően célszerű a Változtatási javaslat vagy a Vállalkozói követelés kidolgozása, valamint a FIDIC 13.1 alcikkely szerinti Változtatási utasítás kiadása.

Abban az esetben, ha a Mérnök és a Megrendelő nem tartja szükségesnek a koncepcionális egyeztetést, mivel olyan változtatás vagy követelés alapjául szolgáló munkáról, körülményről van szó, amelyek az általános tapasztalataik alapján nem vetnek fel sem elszámolhatósági, sem közbeszerzési kérdéseket, akkor attól eltekinthetnek. Ilyenkor azonban jelentős a kockázata annak, hogy az IH-hoz jóváhagyásra benyújtott Változtatási javaslattal vagy Vállalkozói követeléssel érintett pótmunkák (szerződésmódosítások) és azok támogatásból történő kifizetését IH elutasítja.

A koncepcionális egyeztetés során az IH megvizsgálja, hogy adott projekt szempontjából valamely pótmunka költsége felvethet-e elszámolhatósági vagy közbeszerzési problémát. Hangsúlyozandó, hogy ekkor még nem áll rendelkezésre a kidolgozott Változtatási javaslat vagy Vállalkozói követelés, így ezek hivatalos jóváhagyásáról vagy éppen elutasításáról sem beszélhetünk. Az egyeztetés eredményeként, a projekt alapidokumentumai, valamint a Kbt. alapján IH csupán tájékoztatást, segítséget nyújt elszámolhatósági és közbeszerzési kérdésekben a szerződést kötő feleknek és a Mérnöknek. Az egyeztetést követően célszerű a munka jellegének és mennyiségének pontos meghatározása, valamint szükségességének vizsgálata.

A koncepcionális egyeztetés célja, hogy a Követelések, Változtatások felmerülését követően, de még az azokról szóló Megbízási döntést megelőzően az IH bevonásra kerüljön, és így

elszámolhatósági, támogathatósági és közbeszerzési szempontból segítse a Megrendelőt, a Vállalkozót és a Mérnököt.

Az egyeztetés elősegíti, hogy az IH-hoz később hivatalosan benyújtott Változtatási javaslat vagy Vállalkozói követelés tartalma ne legyen ismeretlen az IH előtt, és ne a Változtatási javaslatok vagy Vállalkozói követelések elkészítése és IH-hoz történő benyújtása után derüljön ki, hogy az annak alapjául szolgáló munka a projektből semmi esetre sem finanszírozható uniós forrásból.

2.5 Eljárásrend – Változtatási javaslatok, Vállalkozói követelések jóváhagyása

A Vállalkozó Változtatási javaslatát, Vállalkozói követelését a Megrendelő, a Mérnöktől történő kézhezvételét követően továbbítja az IH felé a saját indoklásával és a Mérnök jóváhagyásával együtt.

IH a Változtatási javaslatnak, Vállalkozói követelésnek hozzá történő beérkezését követően válaszol Megrendelőnek az elszámolhatósággal kapcsolatos, műszaki szempontú indokoltságra vonatkozó nyilatkozatával.

Megrendelő a Változtatási javaslatot, Vállalkozói követelést, valamint a szerződésmódosítás tervezetét és az IH nyilatkozatát megküldi az EUFM-nek.

Az EUFM-nek a Kr. 108.§ (6)-(9) bekezdéseiben rögzített folyamat eredményeként adott véleménye, illetve észrevételei alapján módosított vállalkozói szerződést és magát az EUFM véleményt, illetve észrevételeket a Megrendelő megküldi IH-nak. Csak az IH támogató tartalmú nyilatkozata és az EUFM támogató tartalmú véleménye alapján finanszírozható támogatásból a Változtatási javaslattal vagy Vállalkozói követeléssel érintett szerződésmódosítás.

2.6 A tartalékkeret felhasználása és a közbeszerzési törvény

A Tartalékkeret a FIDIC 13.5 alcikkely szerint meghatározott feltételes összegből és/vagy a 13.6 alcikkely szerinti napi munkákból áll. A Vállalkozó ajánlatában szereplő Egyösszegű Ajánlati Ár és a Tartalékkeret együttesen adja ki a Szerződés Elfogadott Végösszegét. A kivitelezés során a kiigazításokat is magában foglaló összeg a Szerződéses Ár (alapja az Egyösszegű Ajánlati Ár).

Amennyiben a Változtatási javaslat, illetve a Vállalkozói követelés elszámolhatósági és közbeszerzési szempontból megfelelő, akkor annak esetleges költsége a tartalékkeretből a támogatás terhére finanszírozható.

A jelen Útmutató előírásait be kell tartani abban az esetben is, ha tartalékkeret nem áll rendelkezésre. Mind a Változtatási javaslat, mind a Vállalkozói követelés szerződésmódosítás, vagy - az alapszerződésre hivatkozva - hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás eredményeként új szerződés aláírását eredményezi. Függetlenül attól, hogy a szerződésmódosítás vagy az új szerződés esetleges költségének finanszírozására tartalékkeret (azaz támogatás) nem áll rendelkezésre, mind a szerződésmódosítás, mind az új szerződés a támogatásból finanszírozott alapszerződés elszámolhatósági és közbeszerzési szempontból lényeges elemeit érintik.

Tartalékkeretből a pótmunka kifizetésének nincs akadálya, illetve – tartalékkeret hiányában – a pótmunka elszámolhatósági és közbeszerzési szempontból megfelelő, amennyiben:

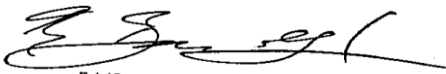
- a fentebb már részletezettek alapján a pótmunka műszaki tartalma elszámolhatósági kérdést nem vet fel,
- a Kbt. 141. §-ában meghatározott feltételek fennállnak vagy a Kbt. 98. § (3) bekezdését alkalmazzák (A Kbt. 98. § (3) bekezdése szerint lefolytatott hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás eredményeképpen új szerződést köt a Megrendelő és a Vállalkozó.)

A Tartalékkeret felhasználásához nem szükséges sem a Kbt. 141. §-ának figyelembe vétele, sem a 98. § (3) bekezdésének alkalmazása, ha a jelen Útmutatót tartalmazó építési szerződés egyértelműen, minden ajánlattevő számára előre megismerhető módon rögzíti a Tartalékkeret felhasználásnak lehetséges eseteit és pénzügyi feltételeit. Ugyanakkor az ilyen jellegű tartalékkeret felhasználása estében is a jelen Útmutatóban rögzítetteknek megfelelően kell eljárni azzal az eltéréssel, hogy az EUFM nem vesz részt az eljárásban, az IH pedig csak a pótmunka elszámolhatóságát vizsgálja (összeveti a projekt alapidokumentumaiba (Támogatási Kérelem, Bizottsági Döntés, Támogatási Szerződés) foglalt, azaz a támogatásra jogosult, műszaki tartalmat a Változtatással, illetve a Vállalkozói követeléssel érintett műszaki tartalommal). Csak az elszámolható pótmunkák finanszírozhatók támogatásból.

3. Az Útmutatóban leírt eljárásrendtől történő eltérés kockázata

Ha a szerződő felek (Megrendelő, Vállalkozó) nem a jelen Útmutatóban foglaltaknak megfelelően járnak el, és ennek következményeként az IH utólag az adott pótmunka költségének vagy a változással érintett műszaki tartalomnak a szerződésben biztosított támogatásból történő finanszírozását nem tudja biztosítani, az teljes egészében a szerződő feleket terheli. Ugyanígy, ha egy határidő hosszabbítás nem támogatható, az eredeti teljesítési határidő után felmerült költségek nem finanszírozhatók támogatásból.

Ha tartalékkeret nem áll rendelkezésre, és a jelen Útmutatóban foglaltak be nem tartása következményeként az IH és/vagy az EUFM utólag a szerződésmódosítást, vagy az új szerződést elszámolhatósági és közbeszerzési szempontból nem tartják megalapozottnak, szabálytalansági eljárást kezdeményezhetnek, amely az alapszerződésre biztosított támogatás csökkentését eredményezheti.

Felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadó
dr. Benkő Ádám
Lajstromszám: 00078
1088 Budapest, Bródy Sándor u. 30/A. II. em. 15.
Telefon: +36-30-342-9707
E-mail: benko.adam@tendersoft.hu